

„Strukturální fondy: Priority pro budoucí Evropský sociální fond v ČR“

Debata 3. dubna 2012 od 17,00-18,30hod

Evropský dům, Jungmannova 24, Praha 1

I. Kohezní balíček a ESF

Dne 6. října 2011 předložila Evropská komise balíček legislativních návrhů k podobě politiky soudržnosti v období 2014-2020. Tento „kohezní balíček“ by měl v celé Evropě podpořit růst a vytváření pracovních míst orientací investic EU na evropskou agendu pro růst a zaměstnanost („Evropa 2020“)¹. Přínos těchto investic by měl být rovněž posílen zjednodušením a harmonizací pravidel jednotlivých fondů. Balíček obsahuje návrh obecného nařízení o společných ustanoveních ohledně Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu, Fondu soudržnosti, Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a Evropského námořního a rybářského fondu, a dále tzv. specifická nařízení pro jednotlivé fondy. Jedním z těchto specifických nařízení je nařízení o Evropském sociálním fondu. V nařízení o ESF Komise navrhuje zacílení ESF na čtyři tematické cíle (i) podpora zaměstnanosti a mobility pracovní síly, (ii) investice do vzdělávání, dovedností a celoživotního učení, (iii) podpora sociálního začleňování a boj s chudobou a (iv) posilování institucionální kapacity a efektivnosti veřejné správy.

¹ Mezi cíli strategie je vyzdvíženo pět hlavních kvantifikovaných cílů, kterých má EU jako celek dosáhnout do roku 2020. 1) Úsilí o dosažení 75 % zaměstnanosti žen a mužů ve věku od 20 do 64 let; 2) Zlepšení podmínek pro výzkum a vývoj, zejména s cílem zajistit, aby veřejné a soukromé investice v tomto odvětví dosáhly v úhrnu 3 % HDP; 3) Snížení emisí skleníkových plynů o 20 % oproti úrovní roku 1990; zvýšení podílu energie z obnovitelných zdrojů v konečné spotřebě energie na 20 %; a posun ke zvýšení energetické účinnosti o 20 %; 4) Zlepšení úrovně vzdělání, zejména snahou snížit míru předčasného ukončování školní docházky pod 10 % a zvýšit podíl osob ve věku 30-34 let s dokončeným terciárním nebo srovnatelným vzděláním na nejméně 40 %; 5) Podpora sociálního začleňování, zejména prostřednictvím snižování chudoby, a to snahou snížit počet lidí ohrožených chudobou nebo vyloučením nejméně o 20 milionů.

- **Iniciativy v rámci ESF**

Návrh ESF reflektuje stěžejní iniciativy Evropské unie „Agenda pro nové dovednosti a pracovní místa“, jejímž cílem je snížit strukturální nezaměstnanost, zlepšit samoregulační funkci pracovního trhu a zajistit zlepšování pracovních podmínek a iniciativy „Mládež v pohybu“, která reaguje na vysokou nezaměstnanost mladých v Evropě.

Agenda pro nové dovednosti a pracovní místa

Iniciativou Agenda pro nové dovednosti a pracovní místa chce Komise napomoci tomu, aby EU do roku 2020 dosáhla 75% zaměstnanosti obyvatelstva v ekonomicky aktivním věku (20-64 let). Iniciativa byla zahájena v roce 2010 a tvoří součást celkové strategie EU Evropa 2020. Hlavním cílem je prosazovat pro příští období inteligentní a udržitelný hospodářský růst, jenž podporuje začleňování všech skupin obyvatelstva do společnosti. Agenda rovněž přispívá k tomu, aby EU splnila i další cíle: snížení počtu žáků, kteří předčasně opouštějí školu, a to nejméně o 10 %; vyšší počet (alespoň 40 %) mladých lidí, kteří studují vysokou školu nebo procházejí ekvivalentní odbornou přípravou; snížení počtu lidí (alespoň o 20 milionů do roku 2020), jichž se týká nebo jimž hrozí chudoba a sociální vyloučení.

Agenda stanovuje soubor konkrétních opatření pro urychlení reform, které zvýší flexibilitu a jistotu na trhu práce (koncept tzv. flexikurity), počítá se sestavením „Přehled dovedností“, aby se lidé snáze orientovali v tom, které dovednosti jsou na trhu žádané v současné době a které budou potřeba v budoucnu, zahrnuje zvýšení kvality pracovních míst a zajištění lepších pracovních podmínek a zlepšení podmínek k tvorbě pracovních míst. Agenda pro nové dovednosti a pracovní místa tak navázala na iniciativu „nové dovednosti pro nová pracovní místa“, která byla zahájena v roce 2008 a představuje program Komise, který má za cíl podporovat kvalitnější prognózy pro požadované dovednosti na trhu práce v budoucnu, rozvíjet a adaptovat výuku a nácvik dovedností potřebám pracovního trhu a překlenout propast mezi vzdělávacím sektorem a pracovním trhem. Mezi praktická opatření patří vytvoření „Evropského rámce klíčových kompetencí pro celoživotní učení“, který definuje osm základních schopností, které musí každý mít k tomu, aby se mohl ve společnosti založené na znalostech uplatnit. Dále se plánuje vytvořit „Evropskou taxonomii dovedností/kompetencí, kvalifikací a zaměstnání“ (ESCO), která bude popisovat příslušné dovednosti, schopnosti a kvalifikace spojené s konkrétním typem zaměstnání. A v neposlední řadě tzv. Evropský rámec kvalifikací, zahrnující všechny kvalifikace podle toho, co z praktického hlediska znamenají, aby zjednodušil národní rozdíly v jednotlivých povoláních a zjednodušil tak mobilitu.

Mládež v Pohybu

Mládež v pohybu je komplexní balíček politických iniciativ týkajících se vzdělávání a zaměstnanosti mladých lidí v Evropě. Iniciativa počítá se změnou vzdělávání a odbornou přípravu tak, aby lépe odpovídaly potřebám mladých lidí; chce podporovat mladé lidi v tom, aby využívali grantů EU na studium nebo odbornou přípravu v dalších zemích Unie; a podporovat jednotlivé státy ve zjednodušování přechodu absolventů do pracovního procesu. Komise chce zlepšit vzdělání a zaměstnanost mladých pomocí opatření specificky určených mladým lidem (jako je např. přípravná akce „Tvoje první práce přes EURES“ podporující pracovní mobilitu v EU) a díky intenzivnější podpoře mladých podnikatelů prostřednictvím evropského nástroje mikrofinancování „Progress“.

Stěžejní pro nové iniciativy v rámci ESF je rozvinutý dialog mezi podniky a poskytovateli běžného a odborného vzdělávání. Prostřednictvím úzké spolupráce mezi vzdělávacím sektorem a podnikateli, kteří nabízí pracovní možnosti, chce Komise dosáhnout lepší schopnosti regulace nabídky a poptávky na pracovním trhu. Iniciativa BUSINESSEUROPE z března 2012 reaguje na nutnost efektivnějšího zapojení mladých do pracovního procesu, která navrhuje 12 doporučení pro Evropskou Unii, členské státy, podnikatelské organizace a podniky, které mají za cíl zatraktivnit učební obory. Řešením může být podle BUSINESSEUROPE duální systém vzdělávání, kde si mladí mohou vybrat mezi školním vzděláním nebo odborným vzděláním v podnicích.

II. ESF v České republice

Česká republika se stále potýká s obtížemi při čerpání ze strukturálních fondů. Do dalšího programového období bude potřeba napravit nedostatky z předchozích let a zajistit tak plné vyčerpání přidělených dotací pro Českou republiku.

Za problematickou lze stále považovat nedostatečnou a nejasnou kontrolu čerpání z Evropských fondů. Z hlediska práva ČR chybí ucelená právní úprava strukturálních fondů a Fondu soudržnosti jako celku, a proto by měly být podporovány kroky vedoucí k jednotnému postavení všech řídicích orgánů, posílení právní jistoty subjektů implementační struktury při řízení a výkonu kontrolní činnosti, tzn. jasné stanovení kompetencí a působnosti jednotlivých institucí, a sladění a zjednodušení pravidel čerpání finančních prostředků ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti. Evropská komise si klade za cíl v následujícím programovém období zvýšit efektivitu a dosahování cílů, posílit strategické plánování a zjednodušit implementaci, pokud se tato snaha promítne do fungování ESF v České republice, lze očekávat dosažení pozitivního efektu jak ve vztahu k budoucím poskytovatelům dotace, tak samotným příjemcům.

Dalším nedostatkem je nedostatečné propojení intervencí z různých programů a to ani v případech, kdy bylo takové propojení významnou podmínkou pro úspěšnost intervencí i pro naplňování jejího smyslu. V současném programovém období chybělo propojení mezi investičními a infrastrukturními projekty a dalšími aktivitami financovanými ESF. Přitom docházelo k široce nastavené strategii operačních programů s možností podpory nepřeborného množství aktivit. Je podporováno velké množství malých, vzájemně málo i vůbec nesouvisejících projektů. Pro programové období od roku 2014 musí být v dostatečném předstihu jasně vymezeny a popsány v operačních programech vzájemné vazby a nastaveny účinné koordinační a integrační mechanismy. To znamená, že jeden projekt (skupina projektů nebo jeden druh intervence) bude realizován pouze v případě, kdy bude zajištěna také realizace jiného, věcně provázaného projektu (nebo druhu intervence). Koordinační mechanismus musí být nastaven tak, že v případě na sebe navazujících projektů (nebo intervencí) je možné garantovat realizaci všech požadovaných projektů (nebo intervencí). Pro přípravu programového období 2014+ je důležitým navazujícím doporučením včasné zahájení přípravy indikátorové soustavy, v návaznosti a současně s navrhováním intervencí a s mechanismy koordinace projektů. Indikátorová soustava musí mít jasně stanovená metodická pravidla a vzájemné vazby mezi jednotlivými úrovněmi implementace (Smlouva – operační programy – priority – aktivity – projekty).

III. Implementace prioritních oblastí v ČR

Pro úspěšnou implementaci strukturálních fondů je zapotřebí synergie mezi národními rozvojovými prioritami a tematickými okruhy ke strukturálním fondům. Ministerstvo pro místní rozvoj stanovilo pro nadcházející období následující národní rozvojové priority:

- a) zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky,
- b) rozvoj páteří infrastruktury,
- c) zvyšování kvality a efektivity veřejné správy,
- d) podpora sociálního začleňování, boje s chudobou a systému péče o zdraví,
- e) integrovaný rozvoj území.

Pro zajištění návaznosti mezi národními rozvojovými prioritami a prioritami určenými v Operačních programech definovalo Ministerstvo pro místní rozvoj 8 tematických okruhů:

Efektivní trh práce – cíle: efektivní trh práce, vzdělávání, celoživotní učení, zvyšování kvalifikace, udržet zaměstnanost osob nad 55, zvýšit zaměstnanost žen s dětmi, aj.

Funkční výzkumný a inovační systém – efektivní řízení aplikovaného výzkumu a vývoje, propojení poptávky podnikatelů s nabídkou VaV institucí, aj.

Konkurenceschopné podniky – zvýšení konkurenceschopnosti ekonomiky s důrazem na aktivity ne přímo vázané na VaV, aj.

Mobilita dostupnost, sítě, energetika – dobudování páteřních komunikací, dostupnost a udržitelná doprava, moderní technologie.

Efektivní správa a instituce – zvýšení kvality státní správy a samosprávy, transparentnost, soudnictví.

Integrovaný rozvoj území – posílení konkurenceschopnosti regionů (zdůraznění významu rozvojových pólů) a posilování územního principu/soudržnosti.

Boj s chudobou, inkluze, zdraví – řešení problémů vyloučených lokalit, dostupnost sociálních služeb, aj.

Životní prostředí – snížení energetické náročnosti ekonomiky, budov, řešení vybraných problémů ochrany prostředí a přírody, aj.

Tento počet tematických okruhů nicméně nemusí být definitivní. V průběhu jednání s resorty a dalšími partnery může dojít k situaci, že bude počet tematických okruhů změněn, nebude-li z nejrůznějších příčin vyhovovat, přičemž nelze vyloučit jak zvýšení, tak ani snížení jejich počtu.

Nejpozději do 30. dubna 2012 předloží Ministerstvo pro místní rozvoj vládě rozpracované národní rozvojové priority do úrovně vymezení operačních programů (OP) a k nim věcně příslušných řídicích orgánů (ŘO), zodpovědných za jejich přípravu při respektování připravovaných nařízení EU.

IV. Odkazy

Legislativa

- Návrh Nařízení Evropského parlamentu a Rady o společných ustanoveních ohledně Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu, Fondu soudržnosti, Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a Evropského námořního a rybářského fondu
<http://ec.europa.eu/esf/BlobServlet?docId=233&langId=cs>
- Návrh Nařízení o Evropském sociálním fondu
<http://ec.europa.eu/esf/BlobServlet?docId=231&langId=cs>
- Návrh Komise tzv. Společného strategického rámce

http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docoffic/working/strategic_framework/csf_part1_en.pdf

Další odkazy

- Jak zlepšit kvalitu a image učebních oborů? Iniciativa BUSINESSEUROPE, Březen 2012
<http://62.102.106.140/docs/1/LMHLANODDBLOGNJIFPNODHAPDWY9DB6AD9LTE4Q/UNICE/docs/DLS/2012-00330-E.pdf>
- Evropský referenční rámec: klíčové schopnosti pro celoživotní učení
http://ec.europa.eu/dgs/education_culture/publ/pdf/ll-learning/keycomp_cs.pdf
- Pozice České republiky ke koheznímu balíčku z 6. října 2011
http://www.cebrecz/dokums_raw/rp_obecne_narizeni_0212.pdf
- Stránky strukturálních fondů EU
www.strukturalni-fondy.cz
- Iniciativa „Mládež v pohybu“
<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=cs&catId=950>
- Iniciativa „Agenda pro nové dovednosti a pracovní místa“
<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=958&langId=cs>